

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

De Personis Ecclesiasticis, Earumque statu, Dignitate, munere, &
Immunitate

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 7. De Iurisdictione Episcopi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61816)

I. Inter ea, quæ Episcopo ratione ordinis competunt, discrimen est. Quædam enim jure divino seu ex institutione Christi habet, alia verò ex Ecclesiæ ordinatione. Jure divino Chrisma conficit, & oleum infirmorum; Sacramentum confirmationis confert, Clericos creat, Sacerdotes & Episcopos cõsecrat. Reliqua in Jure Canonico sancita & Episcopis tributa sunt. Unde per dispensationem aliquando minoribus Episcopo Prælati communicantur. At *inquis*, etiam priora illa quæ jure divino competere dicuntur, ab aliis subinde conficiuntur. R. fieri aliquando nutu & auctoritate Summi Pontificis, qui quasi Delegatos constituit; quâ in re Pontifex jus divinum, & Christi institutionem non mutat, quia non facit, ut inferior Sacerdos sit Minister ordinarius, sed solum efficit, ut Minister delegatus sit, quod Christus minimè prohibuit. Idem tamen de Diaconis non est dicendum, quasi pari modo potestas cõsecrandi Eucharistiam, & offerendi illis tribui possit, quia licet in sacro Ordine consistant, caractere Sacerdotali, & potestate, quæ multò superioris gradus est, carent. In casu necessitatis tamen, cum nemo Sacerdos adest, corporis Domini ei dispensationem faciunt. *V. Layman. l. 5. tract. 4. c. 6. n. 2.*

III. Si Episcopus Presbytero committat ea, quæ ordinis Episcopalis sunt, ut confirmare, chrisma conficere, & sim. non solum illicita, verùm etiam irrita collatio est: quia ejusmodi potestatem delegare ad solum Pontificem pertinet. *Glo in c. pervenit D. 93. c. Manus de cons. dist. 6. Abb in c. Quanto de consuetudine Armilla V. Episcopus n. 11. Bellarm. de Confirm. cap. 12.*

Greg. Valent. IV. disp. 5. q. 2. pun. 1. Filiuc. tr. 3. c. 2. n. 27. Reginald. l. 28. cap. 4. n. 17. & seq. Neque audiendus *Ledesma qui q. 72. art. 1.* offerit, tantam in Diœcesi sua potestatem habere Episcopum, quantam in universa Ecclesia Pontifex habet. Hoc enim illimitatè positum à DD. passim rejicitur, quia nec ratione probati, nec exemplis, aut inductione confirmari potest: sed potius falsum esse patet 1. ex potestate dispensandi in sacrorum ordinum exercitio 2. irritandi clandestina matrimonia, quod nemo Episcopus potuisset. 3. reddendi personas inhabiles ad matrimonium: vel ratione voti, aut alicujus delicti. 4. constituendi & determinandi censuras. 5. ex potestate canonizandi Sanctos Denique aliis multis, quæ communem Ecclesiæ statum concernunt. Quocirca axioma illud, licet non à *Ledesma*, sed aliis pluribus laudetur, vel omninò explodendum est, vel ita limitandum, ut intelligatur de eo rerum, & actionum genere tantùm, quæ ad ordinariam, & cõmunem animarum curam, ac provisionem pertinent, sine quibus manca & inutilis Episcopi vigilantia, & administratio esset. *V. Barb. de potest. Epis. par. 2. ad. 33. Suar. V. disp. 7. Sess. 4. n. 5. Sanch. l. 1. de Matr. disp. 51. n. 3. Laym. l. cit. c. 7. §. 2.*

§ VII.

De Potestate Jurisdictionis.

Quia potestas Jurisdictionis varia, & multiplex est, in certas classes redigemus. Septem invenio. Prima est eorum, quæ pertinent ad Sacramentorum administrationem in totâ Diœcesi suâ. *Secun-*
da

da de corrigendis superstitionibus, & ab-
usibus rituum, aut caeremoniarum, quæ
per incuriam pastorum irrepunt. *Tertia*
de prædicatione verbi divini per Diœce-
sin suam. *Quarta* de causarum Ecclesia-
sticarum decisione. *Quinta* de visitatione
Diœcesis. *Sexta* de specialibus quibus-
dam officiis. *Septimo* denique de his, in
quibus Episcopus, ut Sedis Apostolicæ
Legatus agit.

CLASSIS I.

De Curâ Animarum.

1. Episcopus sollicitè invigilare debet,
Ene animarum cura in Diœcesi sua
ullo prætextu negligatur, exemplo Chri-
sti, & Apostolorum, Pauli cum primis,
qui omnes pro ovibus suis posuerunt a-
nimam suam. *Ioan. 10. Act. Apost. histor. Eccl.*
Et Conc. Tr. Sess. 6. c. 1. omnes quocunq̃ue
nomine aut titulo præfectos Ecclesiarum
monet, ut attendentes sibi & universo
gægi, in quo Spiritus Sanctus posuit
eos, regere Ecclesiam Dei, quam acquisi-
vit sanguine suo, vigilent, sicut Apосто-
lus præcipit *Act. 10. 1. Tim. 4.* in omnibus
laborent, & ministerium suum impleant.

2. Examinare quoscunq̃ue beneficia-
rios à patronis suis præsentatos, licet
confirmatio illorum ad inferiores Præla-
tos spectet. *Conc. Trid. Sess. 25. c. 9. de ref.*
Item quoslibet extraneos Clericos ab a-
liis ordinatos, antequam ad Ecclesiastica
munera admittantur *Con. Trid. Sess. 14. de
ref. cap. 3.*

3. Instituire Vicarios in curatis bene-
ficiis quæ unita sunt cathedralibus, Colle-
giatis, aut aliis ecclesiis, vel monasteriis.
Nominatio siquidem eiusmodi Vicariorum
ad patronos pertinet, sed approbatio ad
episcopum *Co. Tr. sess. 7. c. 7. & sess. 24. c. 18.*

& ibid. in Comment. Barbosa.

4. Parochis infirmis & illiteratis qui
officio suo ritè fungi nequeunt constitue-
re Coadiutores *Co. Tr. sess. 21. c. 6 Salzedo
in Pract. Diaz. c. 21.*

5. Vicarium constituere in ecclesia va-
cante, donec legitimus parochus cano-
nicè eligatur *Co. Tr. Sess. 24. c. 18.*

6. Approbare Contestatos omnes sæ-
cularium, sive ii Regulares, sive sæculares
sint. *Con. Tr. sess. 23. c. 15.* ubi à Congrega-
tione Cardinalium definitum est, absolu-
tionè invalida esse, quæ datur à Sacerdote
nò examinato & approbato per Episcopum.

7. Eligere, & approbare summum Pœ-
nitentiarium pro sua diœcesi *Con. Tr. sess.
24. c. 8.* quod in nostra Germania fieri non
solet, fortè quia religiosorum familia pal-
sim confessionibus audiendis incumbunt.
V. Tit. 4. §. 6.

8. Parochias dividere, cum necessariam
videtur: beneficia item ex dirutis ecclesiis
ad alias transferre & pauperibus parochiis
unire, aliaq̃ue his similia præstare, de qui-
bus *Con. Tr. sess. 24. c. 13. sess. 21. c. 4. §. 7. sess.
25. c. 13.*

9. Singulis annis Synodum diœcesanã
celebrare *Co. Tr. sess. 24. c. 2.* secundum an-
tiquos Canones *dist. 18. ubi c. 2. 3. & 4. ex
Coe. Niceno, Antiocheno, & Cabilensi præ-
cipitur episcopis ut bini conventus seu Sy-
nodi quolibet anno habeantur propter
ecclesiasticas causas, & controversias de-
finiendas.*

10. Denique leges ferre potest conve-
nientes, & necessarias suæ diœcesi que-
madm. fecisse præ aliis *S. Carolum Borro-
mæ Archiep. Mediolanensem Acta, & mo-
numenta testantur V. quæ diximus in Pro-
leg. §. 2. n. 3.*

CLASSIS II.

De corrigendis abusibus.

I. **C**urandum Episcopo est, ut omnia Sacramenta ritè administrantur, & ne quid in decorum aut inordinatū in iis admittatur *Con. Tr. Sess. 14. c. 3. Sess. 21. c. 5. Sess. 22. Decreto de observandis, & vitandis in celebratione Missæ. Item Sess. 25. Decreto de invocatione Sanctorum.*

II. Item abusus in celebratione Missarum magno studio emendare conabitur, nimirum *primò*, ne fiant pacta, conditiones, vel illiberales exactiones Eleemosynarum, & quicquid pro novis Missis datur. *Secundò*, prohibebit, ne vagis & ignotis Sacerdotibus liceat Missas celebrare: publicè criminosis ne quidem interesse permittet. *Tertiò*. Non permittet extra Ecclesiam Missas celebrari, præterquam in Oratoriis à se, vel alio quopiam Ordinario approbatis, & astantibus ritè pieq; ad audiendum compositis. *Quartò* interdicit, quicquid scurrile, & indecens est in Musica, & organis: item omnes actiones sæculares, vana colloquia, deambulationes, strepitus clamores, & quidvis aliud inordinatum in templo fieri, ut domus DEI debito cultu ac veneratione honoretur. *Quintò* tollit abusum, & superstitionem certi numeri Missarum, & candelarum. *Sextò* attendet, ne Sacerdotes incongruo tempore novis, & minimè approbatis ritibus aut ceremoniis in Missarum celebratione utantur. *Con. Trid. sess. 22. Decret. de observandis & vitandis in celebr. Missæ.*

III. Prohibere debet, & proscribere

vulgatos quæstores Eleemosynarum *Con. Trid. Sess. 5. c. 2.* hominum genus vafrum, fictum, & periculosum.

IV. Indulgentiarum aliarumque Spiritualium gratiarum publicationem deinceps fieri curabit per seipsum, adhibitis duobus è Capitulo debitis temporibus, Et tunc licebit ei Eleemosynas, & oblata charitatis subsidia colligere, nulla tamen prorsus mercede accepta, ut omnes intelligent cœlestes hos thesauros non ad questum, sed animarum salutem ordinari. *Con. Trid. Sess. 21. c. 9. & Sess. 25. decreto de Indulg. Barb. hic & Tr. de Parocho c. 16. n. 19.*

V. Curabit, ut omnis supersticio in Sanctorum invocatione, reliquiarum veneratione & imaginum sacrarum usu tollatur, omnis turpis quæstus eliminetur, omnis denique lascivia viteretur, ita ut procaci venustate imagines non pingantur, nec ornentur: & in Sanctorum celebratione ac reliquiarum visitatione homines comestationibus, atque ebrietatibus non abutantur, quasi dies festos in honorem Sanctorum institutos per luxum & lasciviam agere liceat. *Con. Trid. Sess. 25. Decreto de invocat. Sanctor.*

VI. Prædicta omnia, & quæ eodem pertinent, Episcopus sollicitè curabit, ita ut nihil inordinatum, præposterum, aut tumultuariè accommodatum, nihil profanum & inhonestum appareat. Ideò in templis nulla imago insolita ponenda, nulla nova miracula admittenda, nullæ novæ reliquiæ recipiendæ sunt sine Episcopi approbatione. *Con. Trid. loc. cit.* ubi etiam quid in dubio faciendum, sit decernitur.

CLAS.

CLASSIS III.

De predicatione Verbi Dei.

1. **O**Mnes episcopi, Archiepiscopi, & Primates debent ipsi prædicare Verbum Dei, nisi legitimè impediti sint. Impediti suis sumptibus constituent viros idoneos, qui id munus præstent. *Con. Tr. Sess. 5. c. 2.* Hoc quia in Germania nostra non omnino servatur, mirum non est hæreticorum calumniis episcopos & Prælatos apud populum traduci. *Calv. l. 4. Inst. c. 4. n. 3.* portenti instar fuisse ait Vere. u. n. ævo, si quis episcopus non prædicasset.

2 Parochos urgebit, ut saltem diebus Dominicis, & solennibus festis concionentur: tempore Adventus, & quadragesimæ singulis septimanis ter. *Con. Tr. Sess. 24. c. 4.* ubi additur diebus Dominicis, & festis pueros in singulis Parochiis fidei rudimenta, obedientiam erga Deum, & parentes diligenter ab iis, ad quos spectat, docendos esse.

3 Concionatores quoslibet examinare, & approbare debet, eorumque lapsus, & errores corrigere, ac punire, *Concil. Tr. Licit.* Additur in *Sess. 5. cap. 2.* Regulares qui ad concionandum in templis sui Ordinis admissi & approbati à Superioribus sunt debere se personaliter cum licentia suâ episcopo præsentare, ab eoque benedictionem accipere, antequam prædicare incipiant: pro aliis verò templis etiam ab episcopo approbandos esse. *Rosella.*

V. Prædicator n. 1. Silvest. Armilla, & alii Summ. cod.

CLASSIS IV.

De foro Iudiciali.

1. **A**D Episcopum pertinent iudicanda, & definienda omnes controversiæ de beneficiis, omnesque in iisdem defectus. *Con. Tr. Sess. 24. c. 20.* Sunt autem plurima, quæ in hac materia obvenire possunt, de quibus *V. tit. de Benefic.*

2. Ad eundem pertinent causæ criminales Clericorum. *Con. Tr. Sess. 14. c. 4. & 5 item Sess. 13. cap. 4. ubi de Clericorum degradatione. & c. 3. ubi de appellatione. & c. 5. ubi de obrepitis gratis contra episcopi sententiam agitur.* Cuiusmodi autem processus observandus sit in decernendis pænis *Sess. 25. cap. 3. explicatur. Rosella. V. Episcopus n. 1.*

3. Idem de Causis matrimonialibus dicendum *Concil. Tr. Sess. 24. Can. 12.* si quis dixerit causas matrimoniales non spectare ad iudices ecclesiasticos, anathema sit *iuxta c. Multorum 35. Qu. 6. c. 1. de cons. & affinit. c. Ex auditis de præscript. & c. Accedentibus de excess. præl. Notat. Franc. Lec. in thes. fo. eccl. pag. 372.* quia matrimoniales causæ arduæ sunt, ut tradit *Abb. in c. Matheri n. 6. de iureiur.* non esse committendas inferioribus iudicibus, sed episcopo soli: adeoque privilegiatas censeri, ita ut si extra provinciam causa committatur, & pars contra quam erat commissa, paupertatem allegaverit, & verè probaverit, non teneatur extra provinciam litigare in secunda & tertia instantia, nisi adversa pars sumptus, & alimenta subministrare voluerit.

4. Ad episcopum similiter pertinet executio

R 3

cutio

curio ultimarum voluntatum, & visitatio quorumvis hospitalium, & aliorum piorum locorum, quamvis illorum cura ad laicos spectet. *Con. Tr. Sess. 22. cap. 8. Idem in c. Tu nos Greg. IX. asserit, præcipiens episcopo cuidam, ut executores testamentorum monitione præviâ compellat ad fidelem distributionem bonorum. Idem in c. Ioannes clericus eo. tt. leges.*

5. Cùm subinde lites oriantur inter personas ecclesiasticas de loco, & præcedentiâ sive in choro, sive in processionibus, funeribus, & simil. episcopus remota omni appellatione, & non obstantibus quibuscunque componere debet. *Conc. Trid. Sess. 25. c. 13.*

6. Eiusdem est suscipere causas mercedum, & miserabilium personarum etiam civiles contra clericos quoscunque exemptos tam sæculares, quàm regulares *Con. Trid. sess. 7. c. 14.* Potest insuper episcopus de causis civilibus ad se delatis iudicare, præsertim, si mixti fori sint: Item sæculares iudices in diœcesi suâ, si malè iudicent, punire, causasque ad suum tribunal revocare. Patet ex 1. ad Cor. 6. & multis Veterum exemplis apud *Baronium An. no Cbr. 57.*

7. Causas Capitularium extra Visitacionem cum duobus de Capitulo iudicabit *Con. Tr. Sess. 25. c. 6.*

8. Dispensationes à summo Pontifice impetratas non admittet, donec summarè cognoverit eas vitio surreptionis carete. *Con. Trid. sess. 25. cap. 5. & sess. 22. c. 18.*

Zerola V. episc. V. Vicarius V. Visitatio. Piafec. Par. 2. c. 4. & alibi Silu. Bonac. Barb.

CLASSIS V.

De officio Visitacionis.

1. **E**piscope tenentur quotannis visitare diœcesin suam sive per se, sive per alios, qui idonei sunt. Visitanti procuratio debetur. Si diœcesis magna, & lata sit, biennio visitabitur. Causæ plures sunt, *Prima*, ut sana doctrina conservetur, & hæreses excendantur. *Secunda*, ut mores tam cleri, quàm populi emendantur. *Tertia*, ut disciplina ecclesiastica sanciat, & scandala tollantur. *Quarta*, ut Sacramentum confirmationis tribuatur. *Concil. Trid. sess. 24. cap. 3. & sess. 23. c. 4. Jacob. De Graff. Par. 2. l. 2. c. 28. num. 8. & sequ.*

2. Regulares exempti à suis Prælati visitandi sunt. *Concil. Trid. sess. 25. c. 20.* ubi annotatur ex Declaratione Cardinalium, hodie non omnes moniales pleno iure episcopis subesse, secundum privilegia Apostolica. De qua re agens prolixè *Rodericus Tom. II. Q. 62.* docet, nullam eiusmodi exceptione episcopis iniuriâ fieri: uti nec principibus sæcularibus, quando aliqui per Imperatorem libertate donantur.

3. Episcopus visitare potest omnes personas sæculares de quibuslibet criminibus, ut de hæresi, perjurio, sacrilegio, Simonia, superstitione, cultu idolorum, concubinato, adulterio, peccato contra naturam, Vsurâ, & similibus. *Concil. Trid. sess. 24. cap. 10.* Eodem modo subiecti sunt Regulares non exempti. Illi quoque, qui aliàs exempti curam animarum gerunt. Omnes item clerici sæculares & Vicarii curam

curam animarum habentes, cuiuscunque tandem sint Vicarii. Neque in his, ubi de morum correctione agitur, exemptio aut ulla inhibitiō, appellatio, vel querela etiam ad Sedem Apost. interposita executionem impedire, aut suspendere debet. *Concil. Trid. sess. 6. cap. 2. & 4. sess. 7. cap. 5. & 7. sess. 21. c. 8. & sess. 24. c. 9. 10. 11. sess. 25. c. 8. 11. 20.*

4. Visitare potest, & debet quaelibet pia loca non exempta privilegio Papæ, cuiusmodi sunt hospitalia, Collegia, Confraternitates, Fundationes, Montes pietatis, & horum similia. *Concil. Trid. sess. 22. cap. 8. sess. 25. cap. 8. & 9.* Tempora item, & res cultui divino consecratas, quæ sunt in locis non exemptis, ut Vasa, vestimenta, aliamque suppellectilem. Imagines quoque, picturas, reliquias, epitaphia, omnemque structuram, ut nihil in ea relinquatur inordinatum. Huc etiam pertinent ecclesiæ in nulla diocesi sitæ. *Concil. Trid. sess. 7. c. 8. De ref. sess. 24. c. 9. & 10. sess. 25. de cr. de invoc. Sancti.*

5. Maiora loca episcopus per se, minora per alios visitat. Familium & comitatus honestus erit, & modestus: cavebitque, ne expensis nimis graventur subditi. *Concil. Trid. sess. 24. cap. 1. Barb. in c. inter cetera xi. Q. 1.* In visitatione Regularium utriusque sexus nullus secularis ad Capitulum inducendus est. Reliqua de modo visitandi utiliter leges apud Anton. Restam in *Directorio Visitat. Mich. Timotheum. Piasecium par. 2. c. 3. Rodericum II. Q. 5. lac. de Grass. l. cit.*

6. Dubitant aliqui, an episcopo liceat familiam armatam habere ad exequendum pœnas delinquentibus constitutas. *Notat Piasecius pag. 128. cessare dubium*

in locis, ubi ecclesiæ coniunctum habet dominium temporale, adeoque in Germaniâ Superiore tota, & Imperio Romano, ubi episcopi simul Principes sunt, & territorium sæculare habent; in aliis autem locis excusari posse si habeat armatam familiam episcopus, cautius facturam tamen ubi consuetudo non est, si in executione faciendâ non utatur propriis ministris ad evitandam offensionem, & invidiam sæcularium, sed utatur auxilio brachii sæcularis, ita ut iudex sæcularis familiam suam armatam episcopo præstet. *c. 1. de off. ord. Innoc. & DD. communiter. Ad Franc. Leo in thesauro fo. eccl. c. 9. n. 19. absolute pronunciat, licere episcopo pro exequenda sententia familiam armatam alere, probatque. 1. ex antiquis Canon. c. Attendendum xvii. Q. 4. & c. Hi qui eadem Qu. & aliis nonnullis. 2. ex consuetudine, & observatione plurium locorum. 3. quia multa crimina sunt mixti fori, in quibus præventioni locus est. 4. ex Con. Trid. sess. 25. c. 3. ubi deernitur in causis iudicialibus ecclesiasticis iudices posse, & debere contra quoscunque laicos procedere per multas pecuniarias, captionem pignorum, personarumque distractionem faciendam per proprios vel alienos executores. Ex quibus sequi videtur armata manu uti posse adversum contumaces: quod facile persuadabitur illis, qui ex familia equestri ad intulam sublati sunt. V. Imm. Roder. Tom. IV. pag. 149. Barb. de potest. Episc. Par. 3. allegat. 105. Bozinum l. 1. de iure status cap. 9. cir. fin.*

CLASSIS VI.

De specialibus quibusdam officiis.

1. **I**N Ecclesiis Cathedralibus Episcopus Lectorem Theologiæ, & Grammaticæ designabit: Regulares verò compellet, ut in monasteriis suis Theologum Lectorem habeant. *Concil. Trident. Sess. 5. cap. 1.* A Cardinalibus declaratum est, sufficere, si vel Scripturæ Lectio vel Scholasticæ Theologiæ doceatur. Vbi tam exigua est populi, & cleri multitudo, ut theologiæ lectio haberi non possit, saltem Magistrum habeant, qui clericos aliosque Scholares Grammaticam gratis doceat, ut deinceps ad ipsa S. Scripturæ studia, annuente Deo, transire possint.

2. Ad Episcopum pertinet examinare, & approbare libros de rebus sacris scriptos & evulgandos: neque ulli licet imprimere, aut imprimi facere quosvis libros de rebus sacris sine nomine auctoris, neque illos in futurum vendere, aut apud se retinere, nisi prius examinati, approbatique fuerint ab ordinario, sub pœna anathematis & pecuniæ in Canone Conc. Lateran. novissimi apposta *Con. Tr. Sess. 4.* ubi additur, approbationem scripto dandam esse, quæ in fronte libri vel scripti, vel impressi authenticè appareat: idque totum hoc, id est, examen & approbatio gratis fiat.

3. Potestatem habet Episcopus quoslibet Notarios, etiam Apostolicos examinandi, approbandi & minus idoneos removendi *Con. Tr. Sess. 12. c. 10.* quia ex imperitiis Notariorum plurima damna, & multarum occasio litium oriri potest.

4. Seminario pro nutriendis studiosis

erigere debet iuxta formam à *Con. Trid.* præscriptam *Sess. 23. c. 18.* Quod si Cathedralium, & aliarum ecclesiarum Prælati in Seminario erectione, eiusque conservatione negligentes fuerint, ac suam portionem solvere detrectarint, episcopum Archiepiscopus, Archiepiscopum & Superiores Synodus provincialis acriter corrigere, eosque cogere debet. *Con. Tr. loc. cit.*

5. Si hæredes negligentes sint in exequendis ultimis voluntatibus, episcopus executionem in se recipiet. *Con. Tr. Sess. 22. c. 8.* ubi inter Declarationes proposita quæstione, An episcopi ita sint piatum dispositionum executores, ut Archidiaconi, Diaconi, & cæteri inferiores non possint de iis cognoscere iuxta eorum consuetudines etiam immemorales, Congregatio censuit, Episcopos cumulativè executores esse piatum dispositionum ad alios inferiores.

6. Ad Episcopum pertinet confirmatio novorum miraculorum, novarum imaginum, & reliquiarum. *Concil. Trid. Sess. 25. Decr. de invoc. Sanctor.* Singula igitur accuratè discutiet adhibitis theologis aliisque peritis vitis, num quod factum narratur, arte, vel naturali modo fieri potuerit: quod faciliè dijudicari poterit comparatione facta cum veri miraculi natura, quod lubidè in instanti fieri, & ex omni parte perfectum esse debet. c. Sunt plures. *de pœn. D. 3. Turrecr. ibi S. Thom. 3. p. Q. 44. a. 3.*

7. Episcopus explorare debet voluntatem Virginum volentium religionem profiteri *Conc. Tr. Sess. 25. cap. 17.* quod Congregatio Cardinalium ita declarat. Virgines antequam ingrediantur monasterium adducantur ad matronas honestas,

stas, nec sanguine illis iunctas, nec aliquo modo suspectas, ubi remotis omnibus earum propinquis examinentur ab episcopo earum voluntates. Etenim omnimoda libertas requiritur in monasticæ vitæ delectu, pro qua libertate obtenta est causa cuiusdam dominæ ad annullandam eius professionem metu factam. Anno 1586. *men. Febr. V. infratt. 17. §. 1.*

8. Curandum episcopo, ut omnia, quæ de Regularibus à Conc. Tr. decreta sunt, in monasteriis suæ diocesis serventur, idque non obstantibus privilegiis, sub quibuscunque verborum formis conceptis, ac *Mare magnum* appellatis, etiam in fundatione obtentis *Concil. Trident. Sess. 25. cap. 22.*

9. Rationem exiger à Visitatoribus, quos misit, itemque ab œconomis constitutis Sede vacante, & à procuratoribus priorum locorum. *Con. Trid. sess. 24. c. 3. & sess. 22. c. 9.*

10. Solus episcopus decernit monitiones sub pœnâ excommunicationis pro revelatione rerum perditarum, aut ablatarum diligenti adhibita consideratione, an expediat, non aliorum quorumcunque rogatu, sed secundum suam solius conscientiam, *Con. Tr. sess. 25. c. 3.* quia bonorum temporalium amor infidus consiliarius est.

CLASSIS VII.

De his, in quibus agit ut Sedis Apostolica delegatus.

1. Episcopus, ut Sedis Apostolicæ delegatus agit in compellendis Abbatibus, Prioribus, & similibus, ut in mo-

nafteriis suis lectionem theologicam instituunt ubi commodè fieri potest. *Con. Tr. sess. 5. c. 1.*

2. In quibuscunque prædicatoribus, quando hæreses docent, amovendis & iuris ordine condemnandis. *Con. Tr. sess. 5. c. 2.* ubi additur, cavendum, ne quis prædicator, vel ex falsis informationibus, vel aliis calumniosè vexetur, iustanive de iis conquerendi occasionem habeat.

3. In corrigendis Clericis regularibus cuiuscunque ordinis extra monasteria degentibus; & clericis sæcularibus cuiuscunque privilegii personalis titulo se tutos præsumentibus, si deliquerint *Con. Trid. sess. 6. c. 3.* quod Congregatio Cardinaliû declarat, locum habere in omnibus Regularibus, qui legunt extra Monasterium etiam cum licentiâ suorum Superiorum, ita ut si deliquerint, puniri queant à locorum, Ordinariis.

4. In non admittendis faciliè impetratis privilegiis reorum post inchoatum iudiciale processum ad eorum condemnationem. *Con. Tr. sess. 13. c. 5.* quod etiâ extenditur ad quoslibet facinorosos *sess. 14. c. 4.*

5. In visitandis monasteriis, commendatis, Abbatibus, Prioratibus, & Præposituris, in quibus non viger regularis disciplina, itemque beneficiis curatis & non curatis, sæcularibus aut regularibus, qualitercunque; commendatis etiam exemptis, idque singulis annis. Si autè vigeat in illis regularis observantia, monebit Superiores, ut eâ secundum statuta sua observent, & nisi intra ex menses fecerint, episcopus curabit, ut fiat. *Con. Tr. sess. 21. c. 8.*

6. In tollendis quibuscunque abusibus, qui in celebratione Missæ obvenire possunt, de quibus supra *Conc. Tr. Decreto de*

S obser.

abserv. & evit. in celeb. Missar.

7. In recognoscendis dispensationibus à Sede Apostolica impetratis extra iudicium *Con. Tr. Sess. 22. c. 5.* Nullibi fraudum opulentior Seges.

8. In Notariis examinandis, & si imperiti deprehendantur, deponendis *Con. Tr. Sess. 22. c. 10.* quod, ut *Bald. in Consil. 6.* dixit, Notariorum ignorantia destruit totum mundum.

9. In visitandis beneficiis in ecclesiis nullius certæ diocesis. In autem proximioribus. *Con. Trid. Sess. 24. c. 9.*

10. In exercenda iurisdictione in omnes clericos, quomodolibet privilegiatos, nisi habitent intra septa alicuius Ordinis approbati, aut nisi religionem professi sint *Con. Tr. Sess. 24. c. 11.*

11. In puniendis quacunque Simonia admissa in beneficiis, non obstantibus quibuscunque statutis, Constitutionibus, consuetudinibus etiam immemorialibus. *Con. Trid. Sess. 24. c. 14.*

12. In constituenda clausura Monasterii, adhibito etiam, si necesse fuerit auxilio brachii sæcularis *Con. Tr. Sess. 25. c. 5. de Regular.*

13. In gubernandis monasteriis Monasterii Sedi Apostolicæ immediate subiectis, & in sua diocesi constitutis *Con. Tr. Sess. 25. c. 9. de Regular.* quod de gubernatione spirituali tantum intelligitur.

14. In recognoscendo & dijudicando iure patronatus diversorum *Co. Tr. Sess. 25. c. 9. de reform.*

15. In suspendendis beneficiatis Concubinariis notariis, & post primam correctionem perseverantibus aut relabentibus: obstinati maneat graviore pœna castigandis. *Con. Tr. Sess. 25. c. 14. Congregatio*

Cardinalium addit, episcopum contra prædictos Concubinarios procedere posse de iure non expectata forma textus citati capituli. Est enim intolerabile peccatum. Item contra omnes procedere posse etiam incarcerando, quando timetur de fuga iuxta traditam formam in *c. 6. huius sessionis*, idque absque monitione prævia. *V. Prædict. Crimin. Diaz. c. 80.*

§. VIII.

Satisfit dubiis quibusdam circa potestatem episcoporum.

DVB. I. An episcopus subditos suos ab hæresi absolvere possit?

R. Concil. Triden. Sess. 24. c. 6. episcopis concedit facultatem absolvendi suos à crimine hæresis occultæ in foro conscientie: at *Congregatio Cardinalium num. 7.* declarat, tam neque episcopum, neque Inquisitorem in foro conscientie hominem hæreticum absolvere posse, licet facultas hæc ipsis à Concilio Triden. concessa sit, idque propter *Bullam Pii V. scilicet Cæne Dni.* Insuper Decreto Concilii derogatum esse non tantum in crimine hæresis, sed in omnibus etiam casibus comprehensis in dicta Pii V. Bulla. *Navar. cap. 27. num. 265. Viasco. Par. 2. cap. 1. pag. 98. Zerola Par. 1. V. absolutio num. 4. Az. 1. lib. 8. cap. 8. Q. 10. Em. Sa. V. Hæresis num. 13. Fill. Tr. 7. c. 10. num. 287. Swarez. IV. disp. 30. Sess. 2. num. 7. & V. disp. 43. Sess. 1. num. 7.*

NOTA. Hanc Cardinalium declarationem *Henric. lib. 13. cap. 27. num. 6. Lit. Q.* in fine Comm. ait factam esse tantum pro locis Romæ vicinis. Quod si verum est, Germaniæ episcopi beneficio *Conc. Trid.*